תיג א מיי׳ פ״י מהלכות מאכלות אסורות הלכ׳

יא סמג לאוין המד טוש"ע י"ד

סימן רלד סעיף ט: תיד ב ג מייי פ״א מהלי כלאים הלי ה טוש״ע

י"ד סי׳ רלה סעי׳ א וסי׳ רלו

ד [מיי׳ שם הל׳ ג טוש״ע י״ד

סי' רלו סעי' ב]: תמו ה מיי' פ"ה מהלי כלאים הלכה ב סמג

לאוין רס טוש"ע י"ד סימן רצו

 ל) [שבת נג. מנחות לח: חולין
עו: וע"ש בפרש"י וחוס'],
סנהדרין יו: [מנחות יו.], ג) תוספתא סוף ערלה, ד) לעיל לז, ה) [ל"ל והתנן], ו) ברכות לו. ערלה פ"ג מ"ט, ו) רש"ל מ"ז, ת) [שבת מז. מ"ק ג: סוכה מד. חולין כת.], ט) [ברש"י נוסף: בחו"ל], י) [ל"ל לר" אסף כך איתא בהרא״ש וכ״א בשאלתות פ׳ קדושים סי׳ כט], כ) ערלה פ״ג מ״ט, ל) סנהדרין ל) ערנה פייב חיים, ל) קנהדרין ס, מ) [בכחיי וברייף נוסף: כלאים], ל) [בכחיי וברייף: נחנון], מ) [ברניטב"א כתב דגירסא זו ט"ס ולי"ל זרע ביני גופני. ע"ש ובשלניילן, ע) ברסות כב, חולין פב: קלו: בכורות נד, פ) [סנהדרין ס בכורות נד, 2) [פנהדרין פ ע"א], 3) [ברש"י שברי"ף נוסף: כלומר כימד], 7) [פירושלמי כלאים פ"ח ה"א], 7) [חולין קטו ע"א, ע"ש], ש) ["דאין לוקין עליו" לימא ברש"י. ועיין

רש"ש], ס) [בתום' הרח"ש ובתום' שבת פד ע"ב נוסף:

ובתוס" שבת פד ע"ב נוסף: דמורס" שבת פד ע"ב נוסף: דאורייתא], א) [דכלאים פ"ח

ה"א], ב) [בתום' פסחים מז ע"ב ד"ה ומוקדשין, ובתום' חולין פב ע"ב, ובתום' בכורות

ד) ונראה דחסר כאן ול"ל: ר

יונתן אומר אפילו מין אחד על דעתיה דר' יונתן כתיב שדך לא תורע כלאים לאיזה דבר

כתיב וכו"],

הגירסה מחייבו.

גליון חש"ם גמ' למעומי זרעים שבחוצה לארץ. עיין שכת פל ע"ב

הגהות הגר"א (א) גם' א"ל רב אםי והתניא כו': [ב] שם א"ל ר"א כר' יוםי נמחק:

> מוסף רש"י . הובא בסוף המסכת.

תום' ר"י הזקן אריוך. קרי ליה לשמואל משום דהלכתא כוותיה בדיני, לשון דיינא שדינו דין כמו מלך. ספק לי. כלומר תן לי מספק ערלה ואיכול. ואית דמפרשי תן לי מודאי ערלה דס״ל ללוי ולרבה ולרב אויא כמ״ד אין ערלה בח״ל. ור״ש פירש לקוט שלא בפני כדי שיהא ספק אצלי. חריפי דפום בדיתא. עיפא ואבימי בני רחבה דפום בדיתא. סתום. ספק ערלה הניחהו בידך טפק עולה הניחה ביון וגנזהו לאוכלו. ור"ש פירש לא תתיר להם כי אם בהצנע וודאי ערלה ארדהו שאמור בהנאה. יורד ולוקח. ואם הלמ"מ היא אמאי ספיקא מותר. אשתומם כשעה חדא. כלומר עמד בבהלה ומשומם כמו שעה. אימור. ההלכה והאי אימור לשון ודאי הוא. והלכתא כר׳ יוחנן הלכך כל ספק ערלה מותר בח״ל ספק עברו ג׳ שנים או לא עברו, או ספק לקט מילדה או מזקנה. לוקין. אף בח"ל. הרכבת אילן. אסורה כדשמואל וכלאי הכרם אינן אסורים אלא מדרבנן. שחקקתי לך. היינו הרכבת אילן והרבעת בהמה שאסורה לבני נח כדאיתא

ספיקה ואבד ודאה. כלומר ספיקו

סתמיהו להורות בהלנעה ולא לדרשו ברבים הואיל ומקילין בה וכה"ג אמרי' בנדרים (דף כג:) במילתא אחריתי רב הונא בר חיננא סבר למדרשיה בפירקא א"ל רבא תנא סתים לה סתותי ואת דריש לה בפירקא אלמא סתום סתום הדבר קאמר כך השיב רבינו גרשם בר׳ יהודה זל"ל: וחבד ודחה. הוחיל והן מקילין אל תתיר להם לספק זה אצל זה אלא אבד אותם הפירות בידים: והכרו על פירוסיהן. של אלו המקילין בה שטעונין גניזה: אף החדש. אלמא בערלה כת"ק ס"ל דקא מוסיף חדש: תני חדש. ולח תתני חף. והכי קאמר ערלה וכלאים הרי הם כשאר התלויין בארץ ואין נוהגין בח"ל אבל חדש נוהג בח"ל דכתיב בו מושב כל מקום שאתם יושבים: בסוריא מותר. ואי ודאה בח"ל הלכה היכי מולולינן בספיקא: כך נאמר. הלכה למשה: לוקין על הכלחים בח"ל דבר תורה. כדיליף לקמיה: בהרכבת האילן. מין בשאינו מינו: חקחי משמרו. מדלא כתיב ושמרתם את חקתי משמע את חקתי אשר מעולם תשמרום מלמד שהזהיר את נח ובניו עליהן ואלו הן החקים בהמתך לא תרביע שדך לא תזרע ואיזו זריעת כלאים שאני אומר שחקקתים לך כבר דומיא דבהמה דבר המסויים והיינו הרכבה ומהכא נפקא לן בסנהדרין (דף ס.) דבני נח הווהרו עליהן והכח אתה מוסיף ללמוד מהיקש זה דומיא דבהמה אפי׳ בח"ל דהא חובת הגוף היא אף שדך בח"ל: והכחיב שדך. המיוחד לך וח"ל לא הקנו לך מן השמים: ההוא למעוטי זרעים. דכלאי הכרם בח"ל דמשום דאפקיה בלשון זריעה כתב שדך: נשמחיה. דהא עבר על דברי סופרים: לא חווריתו. אין הלכות כלאים מחוורים לכם: לא להריתו. אין הלכות כלאים לוהרות ומאירות לכם: לא קי"ל כר' יאשיה. בתמיה. וטעמיה דר' יאשיה לא ידענא מהיכא נפקא ליה דבעינן ב' מיני זרעים וחרצן שלישי. ומפולת ידט נפקח ליה ש (דברים כב) מלא תזרע כרמך כלאים משמע שזריעת הכרם עלמה תהיה בכלאים: מערב בורני וורע. ולא בכרם: והא אנן מנן כו'. וקס"ד אפי׳ כלאי זרעים נמי אסרו ביה כי היכי דבא"י אסירי מדאורייתא: **כלאי** ורעים. לא כתיב בהם פן תקדשי דמשדך לא תזרע כלאים נפחו: לאו מילחה היה דחמרי. דלה גזרו על כלחי

ניסני או אידי ואידי כו'. דערלה ודכלאים או זה וזה יורד ולוקט דלא אסרו בחולה לארץ אלא את הזורע או את הלוקט בידים: ספק לי. לקוט שלא בפני שיהיה ספק אצלי ואנא איכול ובערלה קאי: חריפי דפומבדיתה. עיפה והבימי בני רחבה דפומבדיתה: סתום

מותר ודאה אסור. והיתר ספיקא

ניתני או זה וזה יורד ולוקח או זה וזה יורד ולוקם האמר ליה שמואל לרב עגן תני או זה וזה יורד ולוקח או זה וזה יורד ולוקם מר בריה דרבנא מתני ליה לקולא זה וזה יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד אמר ליה לוי לשמואל #אריוך ספק לי ואגא איכול רב אויא ורבה בר רב חגן מספקו ספוקי להדדי אמרי יחריפי דפומבדיתא אין ערלה בחוצה לארץ שלחה רב יהודה לקמיה דרבי יוחנן שלח ליה סתום ספיקא ואבד וראה והכרז על פירותיהן שטעונים גניזה וכל האומר, אין ערְלה בחְ״ל לא יהא לו נין ונכד ימשליך חבל בגורל בקהל ה' ואינהו כמאן סברוה כי הא דתניא ירבי אלעזר בר' יוםי אומר משום ר' יוםי בן דורמסקה שאמר משום רבי יוםי הגלילי שאמר משום רבי יוחנן בן נורי שאמר משום ר' אליעזר הגדול איז ערלה בח"ל ולא והאנז ייתנז רבי אליעזר אומר אף החדש תני חדש אמר רבי אםי אמר ר' יוחנן ערלה בח"ל הלכה למשה מסיני א"ל [א] ר' זירא לרבי אסי יי והתניא ייםפק . ערלה בארץ אסור בסוריא מותר "(בחוצה לארץ יורד וֹלוקם) ייאישתומם כשעה חדא א"ל אימא כך נאמר יספיקא מותר ודאה אסור אמר רבי אםי אמר רבי יוחגן ילוקין על הכלאים© דבר תורה בּ אמר ליה רבי אלעזר בר' יוסי והאגן יתנן הכלאים מדברי סופרים ילא קשיא כאן בכלאי הכרם כאן בהרכבת האילן כדשמואל ידאמר שמואל את חקתי תשמורו חוקים שחקקתי לך כבר בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תורע[®] מה בהמתך בהרבעה אף שרך בהרכבה ומה בהמתך נוהג בין בארץ בין בח"ל אף שדך נוהג בין בארץ בין בח"ל ואלא הכתיב שדך ההוא פלמעומי יזרעים שבח"ל רב חנן ורב ענן הוו שקלי ואזלי באורחא חזיוהו לההוא גברא דקא זרע זרעים בהדי הדדי א"ל ניתי מר נשמתיה א"ל לא חווריתו ותו חזיוהו לההוא גברא דקא זרע חימי ∘ושערי בי גופני א"ל ניתי מר נשמתיה א"ל לא צהריתו לא קיימא לן כרבי יאשיה יידאמר יד שיזרע חמה ושעורה וחרצן במפולת יד רב יוסף ימערב ביזרני וזרע א"ל אביי והאגז תנן הכלאים מדברי סופרים א"ל ילא קשיא כאן בכלאי הכרם כאן בכלאי זרעים כלאי

תנר חדש. וא״ת אמאי לריך למחוק אף לימא דקאי אכלאיםא וי״ל כיון דאמר רבי אליעזר אין ערלה בח"ל אין סברא לומר שיהא מחמירב בכלאים יותר מערלה ועוד אומר ר"י כיון דכלאים דרבנן וחדש דאורייתא אין שייך למיתני אף אכלאים ולא פריך אלא אליבא דמ"ד ערלה הלכה למשה מסיניג:

ההוא למעומי זרעים. פירש

ש דאין לוקין עליו אבל אין לפרש כלאי

זרעים דקרקע דבהם לא אינטריך

קרא כיון דחובת קרקע הוא פשיטא

דאין נוהגת אלא בארך אבל כלאי

זרעים שבכרם אינטריך קרא אע"ג דחובת קרקע הוא דס"ד למילפינהו

בק"ו דחדש כיון דאיסורן איסור

עולם ואסורין בהנאה אבל זרעים לא

מצי למילף מק"ו דחדש דהא כלאי

זרעים דקרקע אינם אסורים בהנאה

כדאמר לקמן בשמעתין כלאי זרעים

דבארן לא אסירי בהנאה בחוצה

לארן לא גזרו בה רבנן: לא קי"ל

כרבי יאשיה דאמר עד שיזרע חמה

ושעורה וחרצן במפולת יד. פי׳

בקונט׳ לא ידעינן מהיכא נפקא ב׳

מיני זרעים וחרצן שלישי ומפולח יד

נפקא ליה מלא חזרע כרמך כלאים

משמע שזריעת הכרם עלמה תהא

כלאים עכ"ל ונראה דהאי דבעי רבי

יאשיה חטה ושעורה וחרלן היינו דוקא

להתחייב משום כלאי הכרם אבל

מכלאי זרעים מתחייב משני מינין כמו

חטה ושעורה אפי׳ לרבי יאשיה וחדע

מדקאמר הא כתיב שדך למעוטי כלאי

זרעים שבחולה לארץ ואי לית ליה לר׳

ורעים שכנוונים של נמה לי שדך יאשיה כלאי זרעים ¹⁰ למה לי שדך

דמשמע למעוטי ח"ל אפילו בא"

נמי אינו לוחה אלא משמע דבכלאי

זרעים לא פליג וכן מוכח בירושלמיא

דקאמר התם על דעתיה דרבי יאשיה

נאמר שדך לא תורע כלאים לאיזה

דבר נאמר כרמך לא תזרע כלאים

כלומר בלא חרצן מיחייב משום

כלאים בחטה ושעורה חברייא אמרין

להתראה שאם התרו בו משום שדך

ומשום כרמך לוקה שתים כלומר כי

איכא כרם בהדי כלאים לוקה שתים

ואי איתא דרבי יאשיה לית ליה כלאי

זרעים מאי בעי ליה לרבי יאשיה

לאיזה דבר נאמר כרמך והא אינו טלוקה כלל על שדך כי אם על כלאי

כרם אלא שמע מינה אית ליה שפיר

כלאי זרעים בלא כלאי כרם וא"ת

אמאי לא בעי רבי יאשיה בכלאי זרעי׳

אלא שני מינים ובכלאי הכרם בעי

שלשה מינים וי"ל דמשמע ליה דקרא

ה״ק כרמך™ לא תזרע כלאים כלומר

בעינן שיהיו כלאים קודם שיבואו

בכרם אבל גבי שדך וכלאי זרעים

כגון חטה ושעורה קרוים כלאים

להתחייב כשוורען בקרקע דגוף

הקרקע קרוי שדה הונראה דהלכה

כרבי יאשיה דאף ע"ג דאשכחן כמה

משניות דלא כוותיה כגון המעביר

עליך נקוב בכרס (כלחים פ"ז משנה ח)

והמסכך גפנו כו' (שם משנה ה) מ"מ

בקונטרס זרעים שבכרם

תמו ו מיי שם הלכה ו וסמג שם טוש"ע י"ד סימו כם טוטייע יייד סיתן רלה סעיף ג: ז מיי׳ שם הל' ג ד טוט״ע יייד :סי׳ רצו סעיף סט

תורה אור השלם ו. לכן לא יהיה לר משליר חֶבֶל בְּגוּרָל בִּקְהַל

מיכה ב ה מיכה ב ה אֶת חֻקֹּתֵי הַשְּׁמֹרוּ בְּרֶמְתְּךְ לֹא תִּרְבָּיעַ בְּלְאֵים שְּדְּךָ לֹא תִוְרַע בִּלְאָיִם וּבָגֶּר בִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֵּלֶה ויקרא יט יט

מוסף תוספות

א. לחוד שנוהגין בחוץ לארץ דכוותה אמרינן בפרק מקום שנהגו גבי הא דתנן נותנים פאה ללפת ולקפלוט ואמרו עליה אף מן הכרוב ואוקימנא דאלפת בלחוד קאי. ריטנ״ל. ב. מדרכנן. ריטנ״א. ג. ולשמואל דאמר הלכות תרווייהו דרבנן אפילו הכי תני אף החדש לדידיה ויחא אי אף אן הווו של דידה ניוזא אי אן. החדש אכלאים לחודיה קאי ולא איצטריך לשנויי הכא אלא לר׳ יוחנן. תוס׳ הרח״ם ועי׳ מהרש״ה. ד. שהוא חרצן. מוס׳ הרח״ם, ה. אבל בשדה לא שייך למימר הכי שיזרע כלאים בהדי שדך דשדה לאו דבר הנזרע הוא. שס.

תום' ר"י הזקן (המשך) שאינו אסור בהנאה עד שיזרע ג' מינים אלו, והיינו דקאמר נהוג עלמא. וההיא דעציץ נקוב דלא כר׳ יאשיה היא. ובעל (ה"ה) [ההשלמה] כתב דשני מינים אם זרעם בכרם ושני מינים אם וועם בכום אסור בהנאה וההיא דהמעביר עציץ נקוב מיירי שיש שני מינים בעציץ. והיכא שזורע והיינו נהוג עלמא כר' יאשיה בכלאים. ואין אלו אלא דברי נביאות. ועוד בהדיא תנן בכלאים פ״ה [ה״ה] הנוטע ירק רכרת או המקיית ה"ז אסור בהנאה. והעיקר דהא דר׳ יאשיה לא ואמרה אלא אם לוקה בזריעתו אם לאו, דגרסינן בירושלמי [כלאים] פ״ח (ה״א) ד) כתיב לא תזרע כרמך להחמיר עליו אפילו מין אחד. פי׳ הואיל ואמר שדך לא תזרע כלאים דהיינו שני מינים בשדה שומע אני אם זרע בשדה ועשה כרם בשני מינים, ומשני להחמיר עם זרע הכרם אע"ג דליכא משום כלאי זרעים חייב משום ורע חטה וחרצן לדברי הכל ליכא משום כלאי זרעים. על י כא מוסום כא הרכם. כל דעתיה דר' יאשיה כתיב שדך לא תזרע לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים, כלומר הואיל ואינו חייב בזריעת

קי"ל כוותיה כדאמר בפ' מי שמתו משחרי משחרי. ערוגות ערוגות: (ברכות דף כב.) נהוג עלמה כתלתה ארבע סבי כרבי יאשיה בכלאים וכרבי אלעאי כו' ומותר לזרוע תחת הכרם וגם מותר לזרוע כלאי זרעים בח"ל כדאמרינן הכא רב יוסף מערב ביזרני וזרע ואף על גב דאמר לאו מילחא היא הא כבר חרצה אביי ונראה לה"ר שמואל מאיוור"א דטוב ליזהר שלא לורוע זרעים סמוך שלשה טפחים מעיקרו של אילן דנראה כמרכיב זרעים בחוך האילן:

הכרם דבארץ אסורים בהנאה בח"ל נמי

גזרו בהו רבגן כלאי זרעים דבארץ לא

אסירי בהנאה בח"ל נמי לא גזרו בהו

רבנן הדר אמר רב יוסף לאו מלתא היא

דאמרי דרב זרע גינתא דבי רב משארי

משארי מאי מעמא לאו משום עירוב עירובי

כלאים אמר ליה אביי בשלמא אי אשמעינן

הכרם עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד למאי איצטריך לאו גבי כרם, הרי נתחייב משום כלאי זרעים בחטה ושעורה. ומשני חברייא אמרי להתראה, שאם התרו בו משום שדך לוקה, משום כרמך לוקה. והאי דבעי שני מינים וכרם, דכתיב כלאים וכרמך וכתיב נמי כלאים ושדך, ולא בעי בכלאי זרעים אלא שני מינים, הטעם דקרקע בלא זרעים נקראת שדה, ובלא גפנים לא מקריא כרם. ופי׳ לא צהריתו, אינכם בקיאים בזה, שכלאי זרעים מותר לזרען בח״ל. לא קיי"ל וכר, דבארץ אינו חייב (עד) שיורע(ו) וכר והואיל ובארץ אינו חייב אם זורע מין אחד או מין ירק בכרם ואינו אסור אלא מדרבנן, בח"ל מותר לזרוע מין אחד או מין ירק בכרם, דהא אפילו בארץ לא אסרה תורה כדאיתא במנחות (טו, ב]. וכ"כ הר"ם בזרעים (ספ"א) (כלאים פ"ח הי"ג-י"ד) שמותר לזרוע ירק בצד הכרם בח"ל ואותו הירק . אסור באכילה, והוא שיראה אותו לוקט אבל ספקו מותר. מערב בזרעונים. היה מערב מיני זרעים וזורען. ופי׳ מערב

מיתות סנהדרין ס, אן. והלכתא כשמואל ור׳ יוחנן. שדך. שמשמע שלך דוקא דהיינו בארץ, בח״ל לא הקנו לו מן השמים. כלאי ורעים. דבח"ל אין אסור בזריעתן ולא באכילתן כמו שנבאר לקמן. דהוה זוע. או מין אחר או ירק. נשמתיה. דהא עבר אדברי סופרים. לא צהריתו. כלומר אינכם בקיאין בזה. לא קיי"ל כרי יאשיה. פי' הר"ם (כלאים פ"ה ה"ז) דר' יאשיה לענין מלקות אמר שאינו לוקה הזורע כלאים (בח"ל) אלא כשזורע חטה ושעורה וחרצן יחד אבל מין אחד או היא העבין מלקות אמה שאל לוקה, כרתנן פ"ד (בהלאים מ"ח) המעברר עציין קוב בכרם אם הוסיף בכתר את החיר בכרם אם הוסיף במארים מ"ח) המעברר עציין קוב בכרם אם הוסיף במארים אסור ומייתינן בפ" כל שעה (פסחים כה, א) ובפ" כל הבשר (חולין קטז, א). והא דאמרינן במי שמתו (ברכות כב, א) ובראשית הגז (חולין קלו, ב) נהוג עלמא כר" יאשיה בכלאים, ר"ל פ" דלא לקי בארץ אלא כשוורע ג" מינים אלו, הלכך בח"ל ליכא איסורא בזריעתן בפחות מג" מינים אלו. ואיכא מאן דאמר דהא (ד)ר" יאשיה להיתר הנאה נאמרה,

זרעים בח"ל: לגינתא דבי רב. שהיתה

לצורך התלמידים לאכול ירק שבה: